

Strategie jednání žáků ve výuce

Co žáci dělají a proč?

Proč chodí do školy učitelé a proč žáci?

?

Učitelé a žáci ve škole sledují své zájmy:

některé jsou sdílené, některé se liší

Učitelé chtějí například toto:

- sledovat dlouhodobé cíle
- pracovat s odosobněným učivem
- mít ukázněnou třídu
- vést žáky k učení

Žáci chtějí například toto:

- sledovat krátkodobé cíle
- výuku reflektující jejich kulturu
- členství ve vrstevnické skupině
- mentální stimulace

Pokud se neshodnou, je poškozena výuka.

Vyjednávání o cílech a prostředcích

Cothranová a Ennisová: směnný obchod

Učitelé i žáci si jsou vědomi toho, že disponují tím, po čem druhá strana touží, a v důsledku toho mohou ovlivnit podobu výuky.

Např. žáci vědí, že učitelé chtějí, aby s nimi žáci ve výuce spolupracovali a byli ukázněni. Učitelé si jsou vědomi toho, že žáci chtějí dobré známky.

Hargreaves: pracovní konsensus

kompromis **x** **hegemonie** (prosazení cíle učitele) **x** **kontrahegemonie**
(prosazení cíle žáků)

Peter Woods: strategie žáků

Woods popisuje schémata žákovského chování, která jsou typická pro různou míru žákovské akceptace požadavků školy či učitele.

konformní chování - žáci jsou ve výuce iniciativní a projevují nadšení, protože souhlasí s cíli školy či učitele i cestami jejich naplňování

ritualizované chování - žáci sice akceptují stanovené postupy a normy, avšak bez vnitřního ztotožnění se s nimi. Žáci se proto ve výuce chovají nenápadně, aby jejich projev nebyl potrestán.

únik - žáci jsou vůči cílům učitele, potažmo školy, lhostejní, což se ve výuce často projevuje jako denní snění či rozptýlená aktivita.

Peter Woods: strategie žáků

kolonizace - značí pouze zdánlivé přijetí školních norem, protože ve skutečnosti tyto normy žáci využívají k prosazení vlastní agendy.

nesmiřitelnost - spočívá v odmítání školních norem a pojí se s provokováním, rušením a dalšími projevy nekázně žáků ve výuce.

rebelie - odmítnutí cílů školy i cest jejich naplňování, veřejný bojkot a odpor vůči školním pravidlům, záškoláctví.

Vyjádření žákovského nesouhlasu

Goodboy:

- expresivní nesouhlas (mezi spolužáky)
- rétorický nesouhlas (hovořím s učitelem)
- pomstychtivý nesouhlas (negativní reklama na učitele)

Barquist Hogeluchtová & Geistová:

- předstírání splnění požadavku
- ignorování požadavku
- odmlouvání

Proč se to všechno děje?

Vyjádřením nesouhlasu žáci prosazují svou moc a aktivně vstupují do definování představy o dobré výuce, i když za pomoci prostředků, které nejsou a nemohou být učiteli akceptovány a jsou považovány za nevhodné chování žáků.

Volbu použité strategie žáci odůvodňují tak, že jde o reakci na, z jejich úhlu pohledu, neadekvátní požadavky učitele, nejasně stanovená pravidla, nekonzistentní systém sankcí, atp.

Nevhodné chování žáků ve výuce může být důsledkem nevhodného chování učitele.

Cooper & McIntyre

Ideologie nedospělosti

Hovoří o představě dospělých, podle kterých žáci nejsou dostatečně vyspělí, aby byli schopni zodpovědně přispívat k rozhodování o záležitostech, které mají přímý vliv na jejich život ve škole a na výuku.

Ideologie profesionalismu

Hovoří o tom, že škola je velmi složitý systém, ve kterém operují učitelé, kteří mají k dispozici informace, jež žáci nemají, tudíž jsou učitelé kompetentnější v rozhodování o tom, co je pro žáky přínosné či nikoliv.

Nuda ve škole

1. učitel a jeho vedení výuky

- formy výuky, metody výuky, učivo, nevhodný přístup učitele k žákům

1. pasivita žáků

- nemožnost nebo nechuť zapojit se do procesu výuky

1. pocit bezmocnosti

- nuda končí se zvoněním

Kvalita a efektivita výuky

Kognitivní náročnost výuky

Pestrost metod výuky

Participace žáků na výuce

+ **dobrý učitel** (vlastnosti a jednání, didaktická znalost obsahu)

= dobré vzdělávací výsledky žáků

= dobré vztahy mezi učiteli a žáky